Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Τμήμα Μαθηματικών
Μερικές Διαφορικές Εξισώσεις Ι - εξέταση 3ης Απριλίου 2024
Υποδείξεις για τις λυσεις

1. Να λυθεί το πρόβλημα αρχικών τιμών

$$\begin{cases} u_t - u_x = u^2, & x \in \mathbb{R},\ t > 0, \\ u(x,0) = \cos x, & x \in \mathbb{R}. \end{cases}$$

Λύση. Αυτό είναι ένα τυπικό πρόβλημα και λύνεται με τη μέθοδο των χαρακτηριστικών (ή και με αλλαγή μεταβλητών). Η λύση είναι

$$u(x,t) = \frac{\cos(x+t)}{1 - t\cos(x+t)}$$

και ορίζεται για $t < 1$.

2. Να βρεθεί γενικευμένη λύση του προβλήματος

$$\begin{cases} u_t + uu_x = 0, & x \in \mathbb{R},\ t > 0, \\ u(x,0) = f(x), & x \in \mathbb{R}, \end{cases}$$

όπου $f(x) = 2 + x$ για $x < 0$ και $f(x) = 0$ για $x > 0$.

Λύση. Η λύση θα είναι δίκλαδη. Αν η αρχική συνθήκη ήταν η $f(x) = 2 + x$, $x \in \mathbb{R}$, τότε με τη μέθοδο των χαρακτηριστικών, θα προέκυπτε η λύση $u(x,t) = \frac{2+x}{1+t}$. Αν η αρχική συνθήκη ήταν η $f(x) = 0$, $x \in \mathbb{R}$, τότε με τη μέθοδο των χαρακτηριστικών (ή με απλή παρατήρηση) θα προέκυπτε η λύση $u(x,t) = 0$. Οι δύο αυτές λύσεις θα πρέπει να 'ενωθούν' κατά μήκος μίας καμπύλης $x = x(t)$ ώστε να προκύψει η ζητούμενη γενικευμένη λύση. Η καμπύλη αυτή θα βρεθεί με χρήση της συνθήκης Rankine-Hugoniot. Έχουμε

$$\frac{dx}{dt} = \frac{[[F(u)]]}{[[u]]} = \frac{\frac{2+x}{1+t} + 0}{2} = \frac{2+x}{2(1+t)}$$

και επίσης $x(0) = 0$. Λύνοντας το πρόβλημα αρχικών τιμών βρίσκουμε

$$x(t) = 2(\sqrt{1+t} - 1).$$

Τελικά λοιπόν η γενικευμένη λύση είναι η

$$u(x,t) = \begin{cases} \frac{2+x}{1+t}, & x < 2(\sqrt{1+t} - 1), \\ 0, & x > 2(\sqrt{1+t} - 1). \end{cases}$$

3. Έστω το πρόβλημα αρχικών-συνοριακών τιμών

$$\begin{cases} u_t = u_{xx}, & x \in (-1,1),\ t > 0, \\ u(-1,t) = u(1,t) = 0 & t > 0, \\ u(x,0) = \phi(x), \end{cases}$$

όπου ϕ συνάρτηση τέτοια ώστε $\phi(-1) = \phi(1) = 0$. Αποδείξτε ότι αν η συνάρτηση ϕ είναι άρτια και $u(x,t)$ είναι λύση του παραπάνω προβλήματος, τότε $u(x,t) = u(-x,t)$ για κάθε $t > 0$ και $x \in (-1,1)$.

Λύση. Θέτουμε $v(x,t) = u(-x,t)$. Με απλές πράξεις βλέπουμε ότι η $v(x,t)$ είναι επίσης λύση του παραπάνω προβλήματος αρχικών-συνοριακών τιμών (για την αρχική συνθήκη έχει σημασία ότι η ϕ είναι άρτια: $v(x,0) = u(-x,0) = \phi(-x) = \phi(x)$). Από το γεγονός ότι το πρόβλημα έχει μοναδική λύση συμπεραίνουμε ότι $u(x,t) = v(x,t)$.

4. Έστω ο δακτύλιος $\Delta = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 : 1 < x^2 + y^2 < 9\}$. Να λυθεί το πρόβλημα συνοριακών τιμών

$$\begin{cases} u_{xx} + u_{yy} = 0, & (x,y) \in \Delta \\ u(x,y) = 0, & r = 1, \\ u(x,y) = \cos(2\theta), & r = 3, \end{cases}$$

όπου (r,θ) είναι οι πολικές συντεταγμένες του σημείου (x,y).

Λύση. Με χρήση της θεωρίας (είτε το θυμόμαστε είτε το κάνουμε από την αρχή) αναζητούμε λύση που σε πολικές συντεταγμένες έχει τη μορφή

$$u(r,\theta) = A + B\log r + \sum_{n=1}^{\infty} \Big(\big(A_n \cos(n\theta) + B_n \sin(n\theta)\big) r^n + \big(C_n \cos(n\theta) + D_n \sin(n\theta)\big) r^{-n} \Big).$$

(Οι λύσεις $\log r$ και r^{-n} των ΣΔΕ δεν απορρίπτονται αφού η αρχή των αξόνων δεν περιέχεται στον δακτύλιο.)

Οι διάφοροι συντελεστές προσδιορίζονται θέτοντας $r = 1$ και $r = 3$. Προκύπτει ότι όλοι μηδενίζονται εκτός από τα A_2, C_2 και ότι η ζητούμενη λύση είναι η

$$u(r,\theta) = \frac{9}{80}(r^2 - r^{-2})\cos(2\theta).$$

5. Έστω ότι η C^2 συνάρτηση $u(x,t)$ είναι λύση της κυματικής εξίσωσης $u_{tt} - u_{xx} = 0$ στο $\mathbb{R}\times(0,\infty)$. Έστω ακόμη ότι για κάθε $t > 0$ ισχύει ότι $\lim_{x\to\pm\infty} u_x(x,t) = \lim_{x\to\pm\infty} u_t(x,t) = 0$. Να αποδειχθεί ότι η συνάρτηση

$$A(t) = \int_{-\infty}^{\infty} u_x(x,t) u_t(x,t) dx$$

είναι σταθερή.

Λύση. Παραγωγίζοντας έχουμε

$$\begin{aligned} A'(t) &= \int_{-\infty}^{\infty} (u_{xt}u_t + u_x u_{tt}) dx \\ &= \int_{-\infty}^{\infty} (u_{xt}u_t + u_x u_{xx}) dx \\ &= \frac{1}{2}\int_{-\infty}^{\infty} \Big((u_t^2)_x + (u_x^2)_x \Big) dx \\ &= \frac{1}{2}\Big[u_t^2 + u_x^2 \Big]_{-\infty}^{+\infty} \\ &= 0. \end{aligned}$$

Άρα η $A(t)$ είναι σταθερή. (Αντί για $\int_{-\infty}^{\infty}$ μπορούμε να γράψουμε $\int_{-M}^{M}$ και να πάρουμε το όριο $M \to +\infty$.)